

Сучасні тенденції взаємодії обліково-фінансових термінів в економічній термінології

Шарата Наталія,

д-р пед. наук, професор,
професор кафедри українознавства та суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет;

Кравченко Тетяна,

канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри українознавства та суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. У тезах проаналізовано особливості функціонування обліково-фінансових термінів у структурі економічної термінології в умовах сучасних трансформацій наукового дискурсу. Визначено основні проблеми, зокрема безсистемний переклад англomовних одиниць, паралельне використання питомих і запозичених термінів, а також відсутність уніфікованих термінологічних ресурсів. Описано дві ключові форми функціонування обліково-фінансових термінів: збереження первинного значення та їх використання як компонентів складених терміносполук. З'ясовано, що взаємодія економічної та обліково-фінансової термінології має складний характер і зумовлює варіативність значень термінів.

Ключові слова: економічна термінологія, обліково-фінансові терміни, термінотворення, мовна економія, аналітичні терміни, аббревіація.

В останні роки основними викликами функціонування обліково-фінансової термінів в економічній термінології можна назвати безсистемний переклад англomовних термінів, кодифіковане співіснування двох варіантів терміна – власного та запозиченого, а також відсутність уніфікованих термінологічних ресурсів.

Їхнє функціонування в зазначеній термінології має дві основні форми: першу, це традиційне використання обліково-фінансових термінів із тим же значенням та без трансформації семантичної структури, напр.: *облік, фінанси, інвестиція, дотація* тощо, та другу, залучення аналізованих термінів як компонентів разом із семантичними конкретизаторами до формування термінологічних словосполук, напр.: *звітність зі сталого розвитку, фінансова звітність загального призначення, ліквідаційна вартість активу, валові інвестиції в оренду, виплати по закінченні трудової діяльності* тощо. Часто науковці, зокрема Д. Шапран, визначають ще й третю форму взаємодії, коли відбувається звуження семантики спеціального терміна під час входження до суміжної термінології, проте зважаючи на специфіку поняттєвого континууму, де обліково-фінансова система є відтворенням економічної реальності через показники, документи і рішення та, навпаки, економічна ситуація (інфляція,

банківська політика, розвиток ринків) вимагає постійної адаптації облікових стандартів і практик[1, с.11]. Тож цієї форми ми не зафіксували. Таке складне переплетіння цих двох наукових сфер зумовили складність зв'язку економічної термінології та обліково-фінансових термінів, через що важко збагнути, які з них зберегли початкове значення, а які частково чи цілком модифіковані. Усе це породжує тенденцію до заощадження мовних зусиль, коли вдаються до утворення аналітичних термінологічних форм; намагаючись надати системності термінології, будують терміни за обмеженої кількості шаблонів; прагнучи до семантичної зрозумілості термінів, послуговуються синтаксичними засобами творення терміна, які є зручними для передачі опису поняття і розгорнутої репрезентації, напр.: *фіскальний звітний чек, амортизована собівартість фінансової інвестиції, міжнародні стандарти фінансової звітності, експертиза цінності документів, державне регулювання ринків фінансових послуг, райфейзенівська система кредитування села, дохід на пай для членів і асоційованих членів кооперативу*.

На противагу, також працює тенденція до мовної економії, що породжує компресію терміноформ аж до абревіатур, напр.: *міжнародні стандарти фінансової звітності > МСФЗ; загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку > ЗПБО; міжнародні стандарти бухгалтерського обліку > МСБО*.

Ці дві тенденції економії у термінології спрацьовують лише за умови дотримання вимог точності (тобто передача терміном найбільшої кількості складових поняття) та короткості, а це назагал створює можливість обрати найдосконалішу форму терміна для номінування економічних понять.

Економічна термінологія не може існувати ізольовано без спеціальних обліково-фінансових термінів, які передають складні поняття, залучені із відповідних систем. Звлучені терміни здебільшого є іменниками або словосполученнями з іменником – головним словом, пор.: *запас готової продукції, коефіцієнт ліквідності, податковий кредит*. Характерною рисою цих термінів є високий ступінь абстрактності та формалізованість значення.

Отже, функціонування обліково-фінансових термінів у межах економічної термінології має складну взаємодію, що відображає динаміку економічних процесів і розвиток наукового знання. Виявлені тенденції до розширення аналітичних конструкцій і водночас до їх компресії засвідчують прагнення до оптимізації мовних засобів. Водночас відсутність уніфікованих підходів до перекладу та стандартизації термінів ускладнює формування цілісної терміносистеми. Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробленні узгоджених термінологічних ресурсів і норм, що сприятимуть підвищенню точності, однозначності та ефективності фахової комунікації в економічній сфері.

Список використаних джерел:

1. Шапран Д.П. Сучасна українська термінологія маркетингу: семантика та прагматика: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Дніпропетров. нац. ун-т. Дніпропетровськ, 2005. 20 с.

Abstract. *The theses analyze the specific features of the functioning of accounting and financial terms within the structure of economic terminology under the conditions of contemporary transformations of scientific discourse. The main challenges are identified, including the unsystematic translation of English-language units, the parallel use of native and borrowed terms, and the lack of unified terminological resources. Two key forms of functioning of accounting and financial terms are described: the preservation of their primary meaning and their use as components of compound terminological units. It is established that the interaction between economic and accounting-financial terminologies is complex and leads to the variability of term meanings.*

Keywords: *economic terminology, accounting and financial terms, term formation, linguistic economy, analytical terms, abbreviation.*